

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.04.2003, sp. zn. 25 Cdo 1849/2001, ECLI:CZ:NS:2003:25.CDO.1849.2001.1

Číslo: 34/2004

Právní věta: Zhotovitel, který na základě smlouvy o úpravě věci vadně provedl vnější omítku domu, čímž způsobil poškození domu (zvlhnutím zdiva, zatékáním a popraskáním vnitřních omítek), odpovídá za škodu tím vzniklou podle ustanovení § 420 a násl. obč. zák. a nikoliv z důvodu odpovědnosti za vady díla.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.04.2003

Spisová značka: 25 Cdo 1849/2001

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 420 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v České Lípě rozsudkem ze dne 6. 12. 2000 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 70 401 Kč s 11% úrokem od 24. 9. 1999 do zaplacení, žalobu o zaplacení 12% úroku z částky 70 401 Kč od 16. 9. 1999 do 23. 9. 1999 a 1% úroku z částky 70 401 Kč od 12. 9. 1999 do zaplacení zamítl, řízení o zaplacení dalších částek 4157 Kč a 127 Kč s 12% úrokem od 2. 9. 1999 do zaplacení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vzal za prokázané, že na podzim roku 1996 účastníci uzavřeli ústní smlouvu o dílo ve smyslu ustanovení § 631 a násl. obč. zák., kterou se žalovaný jako podnikatel v oboru stavebnictví zavázal pro žalobce zhotovit vnější omítku na jeho rodinném domku za dohodnutou cenu v rozmezí od 220 do 240 Kč za 1 m²; cena za dílo činila celkem 24 000 Kč, z toho částku 12 075 Kč žalobce zaplatil na základě faktury ze dne 26. 11. 1996 a zbytek předal přímo žalovanému. V dohodnuté záruční době se na omítce objevily trhliny po celé ploše rodinného domku, což žalobce žalovanému vytkl reklamačním dopisem ze dne 28. 9. 1998, na nějž žalovaný nereagoval. Protože do domu začalo postupně zatékat a další praskání omítky nebylo možné zastavit, nechal si žalobce na doporučení soudního znalce Ing. B. P. provést družstvem I. L. podle smlouvy o dílo ze dne 5. 8. 1999 z vnější strany fasády na rodinný domek tzv. zateplovací plášť, za nějž zaplatil částku 74 685 Kč. Dále bylo z listinných důkazů předložených žalobcem, a to posudku znalce Ing. P., vyjádření firmy K., s. r. o., a ze stanoviska zástupce Y., a. s., zjištěno, že příčinou vzniku trhlin na omítce rodinného domku žalobce byly objemové změny způsobené migrací vlhkosti zdiva Y., neboť vnější omítka nesplňovala základní stavebně fyzikální požadavky na vnější omítkový systém a při změně vlhkosti zapříčiňovala smršťování, bobtnání a postupné vlhnutí zdiva. Při posuzování důvodnosti

žalobcova nároku na náhradu škody podle § 420 obč. zák. vycházel okresní soud dále ze znaleckého posudku soudem ustanoveného znalce z oboru stavebnictví – poruchy staveb a statiky F. K. a z jeho výpovědi, z nichž zjistil, že ke vzniku trhlin na vnější omítce žalobcova domu došlo systémovou chybou nerespektující doporučení firmy Y. ohledně použité omítkové skladby a materiálu na zdivo Y. Pokud by došlo k sanaci celého původního omítkového pláště jeho sejmutím, jednalo by se o postup technologicky náročnější a cenově nákladnější než aplikace kompletního termopancíře. Na základě takto zjištěného skutkového stavu věci dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalovaný porušil právní povinnost danou mu ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 634/1994 Sb., o ochraně spotřebitele, tím, že žalobce neinformoval o charakteru poskytovaných služeb a o riziku souvisejícím s poskytnutou službou, a dále povinnost podle § 633 odst. 1, věty první, obč. zák., neboť neprovedl dílo řádně, když při zhotovení vnější omítky na žalobcův dům použil nevhodnou technologii, která byla příčinou vzniku škody. Tvrzení žalovaného, že škodu nezavinil, považoval okresní soud za neprokázané. Ohledně výše škody pak vycházel z částky, kterou žalobce zaplatil družstvu I. L. za zhotovení termopláště o tloušťce 50 mm ve výši 74 685 Kč, s přihlédnutím k vyjádření znalce F. K., že v daném případě byla postačující 20 mm tloušťka izolantu, jež by si vyžádala náklady ve výši 70 401 Kč.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci – rozsudkem ze dne 26. 4. 2001 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení 70 401 Kč s 11% úrokem od 24. 9. 1999 do zaplacení, zamítl, ve výroku o náhradě nákladů jej zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení; v dalším zůstal rozsudek okresního soudu nedotčen. Při svém rozhodnutí vycházel odvolací soud z názoru, že odůvodňuje-li žalobce svůj nárok na náhradu škody tím, že žalovaný porušil právní povinnost provést dílo řádně, dovozuje tento nárok z porušení povinnosti ze závazku (z uzavřené smlouvy o dílo). S poukazem na ustanovení § 510 obč. zák., které upravuje souběh nároků z odpovědnosti za vady a z odpovědnosti za škodu, dovodil, že žalobci nárok na zaplacení vynaložené částky na odstranění vady věci ve smyslu § 655 odst. 1 obč. zák. nevznikl, a to i kdyby jeho tvrzení o vadně provedené úpravě rodinného domku (zhotovení fasády) bylo prokázáno, neboť podle tohoto ustanovení má objednatel právo na bezplatné odstranění vady díla, případně na zrušení smlouvy nebo na přiměřené snížení ceny úpravy, a nikoliv na to, co sám na odstranění vad provedené úpravy věci vynaložil. Uplatněný nárok žalobce není podle krajského soudu opodstatněný ani z titulu náhrady škody, neboť je-li odůvodněn tvrzením, že závady na vnější omítce se projeví kromě jejího popraskání i praskáním vnitřních omítek a drolením zdiva, a nebylo-li provedení vnitřních omítek a zdění předmětem smlouvy o úpravě věci uzavřené mezi účastníky, bylo by možno o vzniku škody v důsledku vadně provedené úpravy věci (zhotovení fasády) a následujícím zatékáním do domu uvažovat jen tehdy, spočívala-li by škoda ve vynaložení finančních prostředků na uvedení vnitřních omítek a zdiva do původního stavu. Jestliže však žalobce částku 74 685 Kč vynaložil v souvislosti s odstraněním vady vnější omítky, není mezi vynaložením finančních prostředků na zateplení a povrchovou úpravu fasády domu na základě smlouvy o dílo ze dne 5. 8. 1999, kterou žalobce uzavřel s družstvem I. L., a popraskáním vnitřních omítek a drolením zdiva, žádná souvislost. Za irelevantní proto odvolací soud považoval okolnost, zda úprava věci byla žalovaným provedena vadně, či nikoliv, a z tohoto důvodu se nezabýval důkazy, které soud prvního stupně provedl ke zjištění kvality prací provedených žalovaným, a za nadbytečné též považoval zkoumání otázky platnosti smlouvy uzavřené mezi účastníky.

Proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, ve kterém odvolacímu soudu vytýká, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Poukazuje na to, že v řízení neuplatnil nárok z odpovědnosti za vady díla, nýbrž nárok na náhradu škody, která představuje souhrn vynaložených nákladů na odstranění vadného omítkového systému. Dovolatel nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že mu škoda nevznikla, a namítá, že vadným provedením díla došlo k popraskání omítky a tím i k neopravitelnému poškození stěn domu, jak to vyplývá ze žalobcem vyžádaného posudku znalce Ing. P. a rovněž ze znaleckého posudku soudem ustanoveného

znalce F. K. Poukazuje též na předložené odborné vyjádření zástupce výrobce omítkového systému, z něhož je zřejmé, že ve fázi poškození zdiva nelze praskání fasády zastavit a že je nutné buď mechanické odstranění omítkového systému zdiva nebo ekonomicky a technologicky méně náročné řešení spočívající v odizolování popraskané fasády termopancířem; shodný názor vyjádřili i oba znalci ve svých posudcích a rovněž i výrobce omítkového systému. V daném případě tedy dovolatel neuváděl dílo v předešlý stav, nýbrž odstraňoval škodu vzniklou vadným provedeným díla. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadené části zrušen a aby mu věc byla v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I., bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem, že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. proti napadenému měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu přípustné a že se opírá o zákonný dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., přezkoumal rozsudek krajského soudu v napadené části podle § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Zrušil proto rozsudek soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Smlouva o opravě a úpravě věci je zvláštním druhem smlouvy o dílo, kterou občanský zákoník upravuje v ustanovení § 652 až 656, přičemž práva a povinnosti účastníků této smlouvy se řídí ustanoveními § 632 až 643, popřípadě § 488 až 587 (§ 631) obč. zák. Ustanovení § 653 až 656 obsahují zvláštní úpravu, která má před uvedenými obecnými ustanoveními přednost, přičemž tato zvláštní úprava se týká jen odpovědnosti za vady a dále upravuje práva a povinnosti účastníků smlouvy v případě, že si objednatel včas nevyzvedne opravenou nebo upravenou věc.

Podle § 631 obč. zák smlouvou o dílo zavazuje se objednateli ten, komu bylo dílo zadáno (zhotoviteli díla), že je za sjednanou cenu provede na své nebezpečí.

Podle § 652 odst. 1 obč. zák., jde-li o opravu nebo úpravu věci, vznikne objednateli právo, aby mu zhotovitel podle jeho objednávky provedl opravu nebo úpravu věci; zhotoviteli vznikne právo, aby objednatel zaplatil cenu za opravu nebo úpravu věci.

Podle § 655 odst. 1 obč. zák., je-li věc opravena nebo upravena vadně, má objednatel právo na bezplatné odstranění vady. Zhotovitel je povinen vadu odstranit nejdéle v dohodnuté lhůtě. Nelze-li vadu odstranit nebo neodstraní-li ji zhotovitel v dohodnuté lhůtě, anebo vyskytne-li se vada znovu, má objednatel právo na zrušení smlouvy nebo na přiměřené snížení ceny opravy nebo úpravy.

Podle § 510 obč. zák. uplatnění nároku z odpovědnosti za vady nevyklučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

Odpovědnost za vady díla je třeba odlišit od odpovědnosti za škodu. Oba tyto závazkové právní instituty mají jiný účel a jsou založeny na rozdílných zásadách a předpokladech vzniku odpovědnosti za vady a odpovědnosti za škodu (§ 420 a násl. obč. zák.). Odpovědnost za vady sleduje, aby se objednateli dostalo ze závazkového právního vztahu plnění bez jakýchkoliv vad. Odpovědnost za škodu sleduje oproti tomu účel, aby byla nahrazena majetková újma vzniklá následkem porušení právní povinnosti nebo v důsledku jiné právem uznané skutečnosti. V souvislosti s poskytnutím vadného plnění, které bylo příčinou vzniku škody, přichází v úvahu vznik odpovědnosti za škodu podle § 420 a násl. obč. zák., popřípadě za určitých okolností podle zvláštní úpravy.

Předpokladem občanskoprávní odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. je protiprávní úkon, tj. jednání, které je v rozporu s objektivním právem (s právním řádem), dále existence škody (majetkové újmy), příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním (opomenutím) škůdce a vznikem škody a zavinění, které se předpokládá. O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního jednání škůdce. Pojem škody je definován tak, že jde o újmu, která nastala v majetkové sféře poškozeného.

Zamítavé rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze závěru, že nárok žalobce nelze posuzovat podle ustanovení § 655 odst. 1 obč. zák., neboť toto ustanovení nedává objednateli právo na náhradu nákladů, které sám na odstranění vad provedené úpravy věci vynaložil, a dále z názoru, že mezi žalobcem vynaloženými finančními prostředky na zateplení a povrchovou úpravu fasády domu a popraskáním vnitřních omítek a drobením zdiva není žádná souvislost.

V dané věci uplatnil žalobce nárok na náhradu škody spočívající v nákladech na provedení zateplení stavby rodinného domku a na vytvoření nového vnějšího omítkového systému skutkově odůvodněný tím, že žalovaný nevhodným technologickým postupem prací při zhotovení fasády na domě způsobil, že provedené dílo vykazovalo vady omítky, jež se projeví jejím popraskáním, praskáním vnitřních omítek a drobením zdiva domu s tím, že nutnost vynaložení těchto nákladů vyplynula z odborných vyjádření a i posudku znalce Ing. P. Z. Dokazování provedené před soudem prvního stupně bylo nepochybně zjištěno, že příčinou vzniku trhlin na omítce rodinného domku žalobce byly objemové změny způsobené migrací vlhkosti zdiva Y., neboť vnější omítka nesplňovala základní stavebně fyzikální požadavky na vnější omítkový systém a při změně vlhkosti zapříčiňovala smršťování, bobtnání a postupné vlhnutí zdiva, takže do domu začalo zatékat a došlo i k poškození vnitřních omítek. Jestliže si žalobce nechal za této situace zhotovit na dům tzv. termoplášť, jednalo se o prostředek k odstranění poškození věci (zděné stavby jako takové), k němuž došlo v příčinné souvislosti s vadně provedenou úpravou této věci (vnější fasádou na dům). Nejedná se tudíž o nárok z odpovědnosti za vady samotného předmětu plnění ze smlouvy o úpravě věci, nýbrž o nárok na náhradu škody na věci podle § 420 obč. zák., jež žalobci vznikla na jeho domě (vlhnutím zdiva, popraskáním vnitřních omítek a zatékáním do domu) v důsledku vadně provedené úpravy věci; předmětné náklady žalobce vynaložil na uvedení domu do původního stavu, a nikoliv jen na odstranění vady vnější omítky zhotovené žalovaným na základě smlouvy o dílo, jak odvolací soud dovodil.

Nesprávný je rovněž názor krajského soudu, že pro rozhodnutí v dané věci je irelevantní, zda úprava věci byla provedena vadně, či nikoliv, neboť pro posouzení otázky příčinné souvislosti jako jednoho z předpokladů odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. je rozhodující, zda škoda vznikla v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním (opomenutím) škůdce.

Za účelem posouzení příčin vzniku škody a její výše provedl soud prvního stupně obsáhlé dokazování (zejména znalecké a obsahem listinných důkazů), z jehož výsledků vyplynulo, že příčinou vzniku trhlin na omítce žalobcova rodinného domku a následného zatékání do domu byla systémová chyba žalovaného nerespektující doporučení firmy Y. ohledně použité omítkové skladby a materiálu na zdivo Y., že vlhnutí zdiva a zatékání do domu nebylo možno zastavit a že náprava mohla spočívat buď

v sanaci provedeného omítkového systému nebo ve zhotovení tzv. termopláště. Odvolací soud se těmito skutkovými zjištěními po právní stránce v důsledku svého nesprávného právního názoru na otázku vzniku škody na věci a na otázku příčinné souvislosti mezi škodou a protiprávním jednáním žalovaného nezabýval.

Je proto zřejmé, že jeho rozhodnutí spočívá na neúplném a proto i nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.).

Jestliže nelze dospět k závěru, že rozsudek odvolacího soudu je v napadeném měnícím výroku správný, Nejvyšší soud jej v této části zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o. s. ř.).